

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3156/2019
07.11.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић, Бранислава Босиљковића, Бисерке Живановић и Божицара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Марија Јоксовић, адвокат из ..., против тужене „ProCredit Bank“ А.Д. Београд, чији је пуномоћник Весна Јовичић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године, у седници већа одржаној дана 07.11.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године у делу којим је потврђена пресуда Основног суда у Сомбору П 425/18 од 09.01.2019. године у ставу трећем изреке, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године у наведеном делу и пресуда Основног суда у Сомбору П 425/18 од 09.01.2019. године у ставу трећем изреке, тако што се обавезује тужена да тужиоцу исплати износ од 3.566,01 динара са законском затезном каматом почев од 05.11.2018. године до коначне исплате, као и износ од 4.787,02 динара на име обрачунате законске затезне камате, све у року од 8 дана, под претњом принудног извршења, док се одбија тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на износ од 4.787,02 динара исплати законску затезну камату почев од 05.11.2018. године до коначне исплате.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године у преосталом делу изреке, као изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године у преосталом делу изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 425/18 од 09.01.2019. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 2. Уговора о кредиту број ..-...-... закљученог 02.07.2009. године између парничних странака у делу који гласи: “Корисник кредита је сагласан да Банка приликом исплате кредита задржи 0,5% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита”. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 38,19 евра са каматом по есконтној стопи Европске централне банке од 02.07.2009. године закључно са 24.12.2012. године и законском затезном каматом на износ дуга у еврима почев од 25.12.2012. године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, у року од 8 дана. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 65.300,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до исплате, у року од 8 дана, под претњом принудног извршења.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 575/19 од 18.04.2019. године, ставом првим изреке, жалбе парничних странака су одбијене и потврђена је пресуда Основног суда у Сомбору П 425/18 од 09.01.2019. године.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о изјављеној ревизији одлучује применом члана 404. Закона о парничном поступку, због постојања потребе за уједначавањем судске праксе.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП само у делу којим је одлучено о новчаном захтеву тужиоца, јер постоји потреба за уједначавањем судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у наведеном делу на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 02.07.2009. године закључиле уговор о кредиту број ...-...-..., којим је тужиоцу (члан 2.) одобрен кредит у износу од 7.637,19 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате кредита, а предвиђено је и да је корисник кредита сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 0,5% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита. Тужена је дана 02.07.2009. године задржала износ од 38,19 евра колико износи 0,5% од износа одобреног кредита. Према налазу и мишљењу судског вештака економско финансијске струке од 04.11.2018. године, динарска противвредност 38,19 евра коју је тужилац туженој платио на дан те исплате (02.07.2009. године) према средњем курсу НБС износила је 3.566,01 динара, а законска затезна камата обрачуната на тај износ од дана 02.07.2009. године до 04.11.2018. године износи 4.787,02 динара, дакле, укупно са главницом 8.353,03 динара. Законска затезна камата обрачуната на износ од 38,19 евра од дана 02.07.2009. године до 04.11.2018. године (дана вештачења) износи 19,60 евра, односно, укупно са главницом 57,79 евра.

Тужилац је суду поднео тужбу дана 22.02.2018. године, с тим да је исту поднеском од 27.11.2018. године преиначио повећањем тужбеног захтева тако што је предложио да се утврди ништавост уговорне одредбе члана 2. у наведеном делу и да се обавезе тужени да му исплати износ од 8.353,03 динара са законском затезном каматом почев од 05.11.2018. године до исплате.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су утврдили ништавост предметне уговорне одредбе и у вези са тим усвојили тужбени захтев тужиоца за исплату новчаног износа наплаћеног по основу накнаде на име трошкова обраде кредита, с тим да су обавезали тужену да тужиоцу исплати износ 38,19 евра са каматом по есконтној стопи Европске централне банке од 02.07.2009. године закључно са 24.12.2012. године и законском затезном каматом на износ дуга у еврима почев од 25.12.2012. године до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Нижестепене пресуде у том делу нису у складу са правним ставовима апелационих суда Републике Србије, као ни Врховног касационог суда. По оцени Врховног касационог суда, оваква одлука нижестепених суда о новчаном захтеву тужиоца је заснована на погрешној примени материјалног права. Наиме, тужилац је у овом поступку захтев за исплату засновао на стицању без основа, односно, тражио је да тужена врати оно што је стекла на основу наплаћене накнаде на име трошкова обраде кредита по основу уговорне одредбе за коју је правноснажно утврђено да је ништава.

У ситуацији када се утврди ништавост уговорне одредбе, оно што је банка наплатила применом ништаве уговорне одредбе, мора да врати. Што се тиче валуте у којој новчани износ треба банка да врати, предметна наплата накнаде одређена је у процентуалном износу од укупног износа кредита (7.637,19 евра), што значи да је обавеза исказана у страној валути, али да се испуњава у динарима, због чега банка треба да врати динарски износ, односно, оно што је корисник кредита исплатио, а према налазу и мишљењу судског вештака произилази да је према средњем курсу НБС

на дан исплате (02.07.2009. године) банци исплатио износ од 3.566,01 динара, те да законска затезна камата на наведени износ почев од тог дана као дана исплате до дана вештачења износи 4.787,02 динара. Што се тиче камате, банка је несавесна имајући у виду да се утврђује ништавост уговорне одредбе због поступања противно начелима Закона о облигационим односима који се тичу једнакости узајамних давања, савесности и поштења и других начела, па у таквој ситуацији камата се мора обрачунавати од дана када је банка стекла више него што јој припада, а сходно члану 214. ЗОО.

Из наведених разлога, на основу чланова 404. и 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Одлучујући о ревизији тужене у делу којим је утврђена ништавост предметне уговорне одредбе, Врховни касациони суд није прихватио предлог за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној на основу члана 404. став 1. ЗПП.

Врховни касациони суд је у вршењу надлежности из члана 31. Закона о уређењу судова, на седници Грађанског одељења од 22.05.2018. године усвојио правни став о дозвољености уговарања трошкова обраде кредита. Према том ставу: банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга, па одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезао да банци плати трошкове кредита није ништава, под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита; трошкови обраде кредита и пуштање кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и наплаћују се само кроз обрачун ефективне каматне стопе.

Другостепена пресуда у том делу је у складу са усвојеним правним ставом. Тужена није доказала да је пре закључења уговора о кредиту тужиоцу уручила понуду која је садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, а на њој је био терет доказивања те чињенице у смислу члана 231. ЗПП. Због тога о посебној ревизији тужене у овом делу није потребно одлучивати у циљу уједначавања судске праксе.

С обзиром да по оцени ревизијског суда нема ни других законом прописаних разлога за дозвољеност посебне ревизије тужене у овом делу, одлучено је као у трећем ставу изреке.

Побијаном пресудом, имајући у виду означену вредност предмета спора, правноснажно је окончан поступак у спору мале вредности из члана 468. став 1. ЗПП. Према члану 479. став 6. истог закона, против одлуке другостепеног суда (у поступку у спору мале вредности) није дозвољена ревизија.

Из наведеног разлога, на основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу четвртм изреке.

Врховни касациони суд је одлуку садржану у ставу петом изреке, донео применом одредбе члана 165. став 1. у вези са чланом 153. ЗПП, тако што је одбио захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка, имајући у виду да тужена у претежном делу није постигла успех са изјављеном ревизијом, па зато нема право на накнаду трошкова поступка по ревизији.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић